

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

RAPPORT VAN BEVINDINGEN ONDERZOEK IN HET KADER VAN VOOR- EN VROEGSCHOOLSE EDUCATIE

PSZ Poortdijk (VVE)

Plaats : IJsselstein Ut
LRKP nummer : 124287207
Onderzoeksnummer : 290075
Datum onderzoek : 27 oktober 2016
Datum vaststelling : 5 december 2016

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	5
2	BEVINDINGEN	7
3	CONCLUSIE	11
	REACTIE VAN DE HOUDER	12
	BIJLAGE 1 OORDELEN	14

1 INLEIDING

Op 27 oktober 2016 heeft de inspectie peuterspeelzaal Poortdijk onderzocht. Het onderzoek is uitgevoerd vanwege het toezicht van de Inspectie van het Onderwijs op de kwaliteit van de voor- en voerschoolse educatie (vve). Peuterspeelzaal Poortdijk is opgenomen in een steekproef waarbij we gegevens verzamelen over de kwaliteit van de voerschoolse educatie ten behoeve van de jaarlijkse rapportage "De staat van het onderwijs".

Tijdens het onderzoek heeft de inspectie de kwaliteit van de voor- en voerschoolse educatie beoordeeld met een set indicatoren, waarmee zij overeenkomstig de Wet op het Onderwijstoezicht (WOT) kan beoordelen of de vve-locaties op belangrijke onderdelen vve van voldoende kwaliteit biedt. Deze indicatoren hebben betrekking op:

Tijdens het onderzoek heeft de inspectie de kwaliteit van de voor- en voerschoolse educatie beoordeeld met een set indicatoren, waarmee zij overeenkomstig de Wet op het Onderwijstoezicht (WOT) kan beoordelen of de vve-locaties op belangrijke onderdelen vve van voldoende kwaliteit biedt. Deze indicatoren hebben betrekking op:

- De voorwaarden voor vve
- De ouders
- De kwaliteit van de educatie
 - Het vve-programma, zoals dat wordt aangeboden
 - Het pedagogisch klimaat
 - Het educatief handelen
- De ontwikkeling, zorg en begeleiding
- De kwaliteitszorg
- De doorgaande lijn tussen de voor- en voerschool
- De resultaten van vve

Onderzoeksopzet

Het onderzoek bestond uit een vve-locatiebezoek, waarbij:

- documenten over planning, begeleiding en zorg zijn bestudeerd;
- enkele groepsobservaties zijn uitgevoerd;
- gesprekken met de locatieleiding, ouders, pedagogisch medewerkers en de intern begeleider/zorgcoördinator en een vertegenwoordiging van de houder zijn gevoerd.

Toezichtkader

De inspectie heeft zich bij haar onderzoek onder andere gebaseerd op het Toezichtkader vve 2010 en de werkinstructie toezichtkader voor- en vroegschoolse educatie, maart 2014. Dit document is te vinden op www.onderwijsinspectie.nl.

Opbouw rapport

In hoofdstuk 2 van dit rapport beschrijft de inspectie de bevindingen die uit haar onderzoek naar voren zijn gekomen. Bij de geconstateerde verbeterpunten is tevens een onderbouwing opgenomen. In hoofdstuk 3 volgt de conclusie. In hoofdstuk 4 wordt de houder van de kinderopvanglocatie uitgenodigd om kort te reflecteren op de bevindingen van de inspectie en zo mogelijk aan te geven welke kwaliteitsontwikkelingen hieraan verbonden worden. Bijlage 1 van dit rapport bevat een overzicht van de bij dit onderzoek gebruikte indicatoren en de bevindingen van de inspectie daarover.

2 BEVINDINGEN

Uit het overzicht in bijlage 1 valt op te maken dat de condities voor voorschoolse educatie op orde zijn. Daarnaast is een aantal verbeterpunten geconstateerd op de volgende aspecten: Ouders, Uitvoering, Ontwikkeling begeleiding en zorg, Kwaliteitszorg en de Doorgaande lijn. De inspectie spreekt geen oordeel uit over de Opbrengsten van vve.

Totaalbeeld

Sinds de start van de voorschoolse educatie in IJsselstein biedt peuterspeelzaal Poortdijk als onderdeel van Stichting Pulse een voorschoolse speel- en leeromgeving om de ontwikkeling van doelgroepkinderen te stimuleren. Alle peuters die de speelzaal bezoeken zijn doelgroepkinderen. Uit het onderzoek komt naar voren dat het pedagogisch klimaat op orde is; er is een prettige sfeer en er is betrokkenheid bij de kinderen en hun ouders. De ouders zijn tevreden en zien dat hun kinderen zich ontwikkelen. Een sterk punt is dat de speelzaal in samenwerking met de welzijnsorganisatie bereikt dat een hoog percentage van de ouders participeert in de activiteiten die georganiseerd worden op de speelzaal en ook thuis activiteiten met hun kind uitvoert. Een belangrijk aandachtspunt voor de speelzaal is het doelgericht en planmatig werken beter gestalte te geven, zowel in de planning van een doelgericht aanbod als in het bieden van planmatige begeleiding. Deze ontwikkeling sluit aan op het opbrengstgericht werken waar de speelzaal mee bezig is. Het team werkt hier op een betrokken manier aan, ondanks dat de middelen, en de tijd die beschikbaar is, minder worden. Het is daarom een uitdaging 'werkbare oplossingen' te kiezen. De open cultuur op peuterspeelzaal Poortdijk draagt bij aan de ontwikkeling van de kwaliteit. Zo maakt de speelzaal gebruik van externe deskundigen en zet zij 'extra handen' in, bijvoorbeeld door stageplaatsen te bieden aan hbo-studenten die een bijdrage leveren aan de ontwikkeltaken rond opbrengstgericht werken.

Toelichting

Conditie

De peuterspeelzaal beschikt over een GGD-rapport (maart 2016). De domeinen voor de voorschoolse educatie zijn daarin positief beoordeeld. De onderwijsinspectie neemt deze oordelen over.

Ouders

Het ouderbeleid van peuterspeelzaal Poortdijk heeft zowel een aantal sterke punten als enkele onderdelen die ontwikkeling vragen. Het lukt de speelzaal goed de ouders te betrekken bij de ontwikkeling van hun kinderen (indicator B4 en B5). Ouders zijn verplicht aan de activiteiten op de speelzaal mee te doen. In elk thema is er een ouderbijeenkomst en zijn ouders een keer te gast in de groep, zodat zij kunnen zien hoe de pedagogisch medewerkers met de kinderen praten en spelen. Ook zijn er informatieve bijeenkomsten waar onderwerpen rond opvoeding aan de orde komen. Daarnaast is het de gewoonte dat ouders tijdens de inloop een activiteit met hun kind doen. Ouders krijgen materialen en opdrachtjes mee naar huis en de pedagogisch medewerkers gaan na of ouders daarmee aan de slag zijn gegaan.

Tegenover deze positieve punten staan twee ontwikkelpunten. In de eerste plaats ontbreekt het aan concrete doelen voor het ouderbeleid. Er is weliswaar algemeen ouderbeleid geformuleerd door de houder van de speelzaal, maar het is nodig dit te vertalen in concrete doelstellingen voor locatie Poortdijk (indicator B1). Dit is opgepakt en een speerpunt in de organisatie. Naar verwachting zal per 1 januari 2017 sprake zijn van een gedifferentieerd ouderprogramma. Ook de intake vraagt nog om ontwikkeling (indicator B3). De leidsters hanteren een checklist voor de informatie die zij over de speelzaal geven. Het ontbreekt echter aan een gestandaardiseerde werkwijze om gegevens over de peuters te verzamelen, zoals de samenstelling van het gezin, de ontwikkeling en het gedrag van het kind en de wijze van opvoeden.

Kwaliteit van de uitvoering van vve

De pedagogisch medewerkers zorgen voor een ondersteunend en stimulerend pedagogisch klimaat in de groep. Een sterk punt is de respectvolle wijze waarop de pedagogisch medewerkers met de peuters omgaan en de aandacht die ze hebben voor elk kind (indicator C2.1). De kinderen zijn vrolijk en actief en zichtbaar op hun gemak. In het bieden van structuur zijn de leidsters sterk (indicator C2.2). Een aantal kinderen vraagt om het duidelijk aangeven van gewenst gedag. De leidsters richten zich hierbij op de individuele kinderen, zorgen voor oogcontact en ondersteunen hun interactie met gebaren. Te zien is dat ze hierdoor daadwerkelijk contact maken en kinderen helpen zich op een positieve manier te gedragen. De ouders geven aan dat de voorspelbaarheid van de gang van zaken fijn is en dat hun kinderen met veel plezier naar de speelzaal gaan. De meeste onderdelen van het educatief handelen van de pedagogisch medewerkers zijn op orde. Het bevorderen van de interactie tussen de kinderen is een punt dat nog verder ontwikkeld kan worden. De pedagogisch medewerkers stimuleren dat kinderen bij kleine conflictjes elkaar iets vragen of

iets tegen elkaar zeggen, maar kunnen dit meer uitbuiten in bijvoorbeeld spelsituaties.

Op de speelzaal wordt gewerkt met een vve-programma. In de uitwerking van de themaplanning komt echter naar voren dat er te weinig aandacht besteed wordt aan de rekenkundige ontwikkeling. Indicator C1.2 is daarom een verbeterpunt. Het is nodig om de planning naast de SLO-doelen voor het jonge kind te leggen en de themaplanning aan te vullen met de doelen die nu nog niet voldoende aan bod komen. Ook kan in de planning duidelijker worden aan welk ontwikkelingsgebied en welk doel gewerkt wordt bij de uitvoering van activiteiten. Deze verbeteringen passen in het traject rond opbrengstgericht werken waar de speelzaal mee bezig is. In de inrichting van de ruimte (indicator 2.5) is het nodig materialen toe te voegen die de beginnende geletterdheid en gecijferdheid van de kinderen uitlokken. Bijvoorbeeld door de themawoorden op te hangen, labels te maken, letters en cijfers zichtbaar te maken en schrijfmateriaal neer te leggen. Bij de inrichting van de themahoek is het een uitdaging ook 'schrijven' of 'lezen' in het spel te betrekken.

Ontwikkeling, begeleiding en zorg

De pedagogisch medewerkers volgen de ontwikkeling van de peuters aan de hand van observatielijsten voor gedrag, taalgebruik en motoriek en ze registreren welke onderdelen de kinderen nog niet beheersen. Indicator D1.1 vraagt toch om een verbetering omdat de observatie van de rekenkundige ontwikkeling weliswaar op onderdelen in de lijsten is verwerkt, maar in het geheel gezien onvoldoende handvatten biedt voor afstemming van het aanbod en de begeleiding. Door de invoering van het opbrengstgericht werken gaan de pedagogisch medewerkers nu uit van een aanbod voor de basis, intensieve en verdiepende groep, in plaats van te werken met individuele begeleidingsplannen. De gekozen werkwijze vraagt echter een doorontwikkeling. Er is nu namelijk nog geen sprake van een planmatige begeleiding, waarbij vooraf doelen zijn gesteld, activiteiten en organisatie zijn gepland, en waarbij achteraf geëvalueerd wordt of de doelen zijn bereikt. De indicatoren D1.2, D1.3 en D1.4 zijn daarom ontwikkelpunten. Positief is de zorg voor kinderen met specifieke begeleidingsbehoeften. Deze worden tijdig gesignaleerd en er is een functionerend netwerk van externe zorg. De speelzaal steekt hierbij in op de begeleiding door deskundigen op de locatie. De ervaringen hiermee zijn positief; de pedagogisch medewerkers leren er veel van en de drempel voor ouders naar externe zorg wordt lager.

Kwaliteitszorg

De speelzaal is onderdeel van Pulse Welzijn. Het kwaliteitsbeleid is in algemene lijnen geformuleerd door Stichting Pulse en gespecificeerd op de locatie. In de evaluatie speelt het overleg van team en beleidsmedewerker een belangrijke rol. De verschillende vve-onderdelen komen daarin aan de orde. Bij de evaluatie van het handelen van de pedagogisch medewerkers wordt gebruik gemaakt van kijklijsten. Ook video-opnamen worden ingezet bij het evalueren en verbeteren van de uitvoering van vve. Het team werkt op een planmatige manier aan de verbetering van de vve-kwaliteit. Voorbeelden hiervan zijn de trajecten rond het versterken van interactievaardigheden en het opbrengstgericht werken. In de kwaliteitszorg is er één onderdeel dat ontwikkeling vraagt. De resultaten van vve worden niet op een gestructureerde manier geëvalueerd (indicator E3). Om dit te kunnen doen is het eerst nodig de beoogde resultaten concreter te formuleren.

Doorgaande lijn

Tussen de voor- en vroegscholen in de gemeente vindt coördinatie en structureel overleg plaats, onder andere in het wijkoverleg. Omdat de beleidsmedewerker van de speelzaal ook stedelijk vve-coördinator is, zijn de lijnen kort. Alle basisscholen in IJsselstein bieden een vroegschoolaanbod aan. Er is sprake van een warme overdracht voor de zorgkinderen. In dit kader is er een gesprek tussen speelzaal, school en ouders. Ook observeert de intern begeleider van ontvangende school het kind soms al voor de overstap op de speelzaal. De speelzaal is in hetzelfde gebouw gehuisvest als een basisschool. De samenwerking met deze school, die er eerder in een pilot wel was, is gestagneerd omdat de school aan het eind van het schooljaar opgeheven wordt en er geen kinderen meer naar uitstromen. De kinderen stromen nu uit naar meerdere andere basisscholen. Dat is de reden dat we geen oordeel uitspreken over de afstemming van het aanbod (F4), het pedagogisch klimaat en educatief handelen (F5), het ouderbeleid (F6) en de doorgaande lijn in de zorg voor kinderen met specifieke onderwijsbehoeften (F7).

Opbrengsten

In de gemeente IJsselstein zijn geen afspraken gemaakt over de resultaten van de voorschoolse periode. Daarom heeft de inspectie het aspect Opbrengsten op peuterspeelzaal Poortdijk niet onderzocht.

3 CONCLUSIE

De Inspectie van het Onderwijs constateert dat de kwaliteit van de voorschoolse educatie op peuterspeelzaal Poortdijk gedeeltelijk op orde is. Uit het onderzoek is gebleken dat de vve-locatie een aantal tekortkomingen kent.

REACTIE VAN DE HOUDER

Dit rapport beschrijft de oordelen van de inspectie over de kwaliteit van het onderwijs op peuterspeelzaal Poortdijk. Daarnaast heeft de inspectie peuterspeelzaal Poortdijk gevraagd te reflecteren op de uitkomsten van het onderzoek en zo mogelijk aan te geven welke kwaliteitsontwikkelingen hieraan verbonden worden.

Hieronder geeft de houder haar reactie:

Pulse kan zich voor het overgrote deel vinden in het rapport van het bevindingen onderzoek in het kader van VVE – locatie PZ Poortdijk.

Na een persoonlijk, verhelderend gesprek, kunnen we enkele bevindingen beter plaatsen en zullen we gaan werken aan de verbeterpunten.

Zoals aangegeven zijn er het komend half jaar veranderingen voor het VVE in IJsselstein. Ook de Kinderopvang zal VVE gaan aanbieden. Pulse zal per 1 januari 2017 één groep van 16 kinderen opgeven. Tevens zullen wij drie ochtenden gaan werken met twee vaste medewerkers om de kwaliteit van onze VVE te verbeteren en te versterken.

Het ouderprogramma zal Pulse blijven verzorgen voor alle VVE ouders. We zijn nu bezig een gedifferentieerd aanbod te organiseren.

De bevindingen die er voor ons uitspringen zijn:

- Doelgericht en planmatig werken versterken zowel in aanbod als in planmatige begeleiding.
- Concrete doelen voor het ouderbeleid vertalen voor de locatie Poortdijk.
- Gestandaardiseerde werkwijze voor het verzamelen van informatie over het gezin, de ontwikkeling, gedrag en wijze van opvoeden.
- Er wordt geadviseerd meer aandacht te hebben voor rekenkundige ontwikkeling en tevens meer specifiek in de ruimte aandacht voor geletterdheid en gecijferdheid.
- Individuele begeleidingsplannen.
- De resultaten van VVE worden onvoldoende geëvalueerd.
- De doorgaande lijn is op deze locatie onvoldoende geborgd. De Brug gaat vanwege te weinig kinderen sluiten volgend schooljaar en wij hopen zsm, maar in ieder geval in 2018 samen in de IKC (nu nog Paulusschool) te zitten. Veel kinderen van deze locatie gaan naar deze school. Op deze school voert Pulse samen met de leerkracht, vijf keer per jaar, het ouderprogramma uit.

We zullen onderzoeken op welke wijze we bovengenoemde punten inhoudelijker en kwalitatiever vorm kunnen geven en kunnen gaan uitvoeren.

Enkele punten, zoals een gestandaardiseerde intakelijst en de aandacht voor rekenkundige ontwikkeling en voor geletterdheid en gecijferdheid in de ruimte zijn adviezen die wij zo snel mogelijk gaan oppakken en uitvoeren.

De ontwikkelingsgebieden in "Zo doe ik, zo praat ik, zo beweeg ik" van de CED groep zijn voor de inspectie onvoldoende toereikend. Hierover zal contact zijn met de CED groep.

Tevens geeft de inspectie aan dat Puk & Co in feite enigszins verouderd is. Wij zijn op dit moment aan het onderzoeken of we met Uk & Puk of met Peuterplein willen gaan werken.

De overige bevindingen zullen komend jaar opgepakt worden.

BIJLAGE 1 OORDELEN

In de onderstaande tabellen vermeldt de inspectie welke indicatoren in dit onderzoek zijn betrokken en tot welke bevindingen het onderzoek heeft geleid. De bevindingen zijn weergegeven in de vorm van een score. De score geeft aan in welke mate de betreffende indicator gerealiseerd is.

Legenda:

1. Staat in de kinderschoenen: verbeteringen zijn dringend nodig. Deze kwalificatie geeft aan dat er écht iets verbeterd dient te worden.
2. Enigszins ontwikkeld: verbeteringen zijn wenselijk. Deze kwalificatie geeft aan dat het wenselijk is dat iets verbeterd wordt.
3. Voldoende.
4. Goed ontwikkeld: een voorbeeld voor anderen. Deze kwalificatie geeft aan dat dit aspect in orde is, en wel op een zodanige manier dat andere voor- en/of vroegscholen hiervan kunnen leren.

Conditie		1	2	3	4
A0.1	Er is een recent GGD-rapport beschikbaar			•	
A2	De groepsgrootte voldoet aan de maximaleisen (voorschool)			•	
A3	Beroepskracht - kind ratio ("dubbele bezetting")			•	
<i>Voldoende vve-tijd</i>					
A4.1	De peuters volgen gedurende voldoende tijd (per week) een vve-programma op de voorschool			•	
<i>Kwaliteit pedagogisch medewerkers</i>					
A5.2	Alle beroepskrachten zijn toereikend gekwalificeerd (opleiding)			•	
A5.3	Alle beroepskrachten spreken voldoende Nederlands			•	
A5.4	Alle beroepskrachten zijn toereikend vve-geschoold			•	
A5.5	Er is een jaarlijks vve-opleidingsplan			•	

Ouders		1	2	3	4
B1	Gericht vve-ouderbeleid		•		
B2	Ouders zijn vooraf adequaat geïnformeerd			•	
B3	Intake		•		
B4	Stimuleren om thuis ontwikkelingsstimulerende activiteiten te doen				•
B5	Participatie in vve-activiteiten in de voorschool/vroegschool				•
B6	Informeren over de ontwikkeling van hun kind			•	

Ouders		1	2	3	4
B7	Rekening houden met thuistaal			•	

Kwaliteit van de uitvoering van vve		1	2	3	4
<i>Kwaliteit van de educatie: het aangeboden programma</i>					
C1.1	Een integraal vve-programma			•	
C1.2	Werken met een doelgerichte planning		•		
C1.3	Het activiteiten aanbod gericht op de taalontwikkeling is voldoende dekkend en geconcretiseerd			•	
C1.4	Het aanbod klimt op in moeilijkheidsgraad en er wordt gedifferentieerd			•	
<i>Kwaliteit van de educatie: het pedagogisch klimaat</i>					
C2.1	Het pedagogisch handelen van de pedagogisch medewerkers/leerkrachten is respectvol				•
C2.2	De pedagogisch medewerkers/leerkrachten structureren en hanteren duidelijke pedagogische gedragsgrenzen				•
C2.3	De pedagogisch medewerkers/leerkrachten stimuleren de sociale vaardigheden en de persoonlijke competenties van de kinderen			•	
C2.4	De pedagogisch medewerkers/leerkrachten bevorderen de zelfstandigheid van de kinderen en tonen respect voor de autonomie van het kind			•	
C2.5	De inrichting van de ruimte is aantrekkelijk, uitdagend en spel- en taal-uitlokkend		•		
<i>Kwaliteit van de educatie: het educatief handelen</i>					
C3.1	Het educatief handelen van beide pedagogisch medewerkers/leerkrachten is goed op elkaar afgestemd			•	
C3.2	Er worden structureel effectieve en gerichte activiteiten voor de taalontwikkeling uitgevoerd			•	
C3.3	De pedagogisch medewerkers/leerkrachten bevorderen de interactie met en tussen kinderen		•		
C3.4	De pedagogisch medewerkers/leerkrachten stimuleren actieve betrokkenheid van de kinderen en verrijken het spelen en werken			•	
C3.5	De pedagogisch medewerkers/leerkrachten bevorderen de ontwikkeling van aanpakgedrag (strategieën) bij de kinderen			•	
C3.6	Het gedrag van de pedagogisch medewerkers/leerkrachten met de kinderen is responsief			•	
C3.7	De pedagogisch medewerkers/leerkrachten stemmen de activiteiten af op verschillen in de ontwikkeling van de individuele kinderen			•	

Ontwikkeling, begeleiding en zorg		1	2	3	4
<i>Ontwikkeling, begeleiding en zorg binnen de groep</i>					
D1.1	Volgen van de brede ontwikkeling van alle kinderen		•		
D1.2	De begeleiding is planmatig voor: de hele groep, de kleine (tutor)groep en het individuele kind		•		
D1.3	De evaluatie van de aangeboden begeleiding en zorg		•		
D1.4	Specifieke aandacht voor de taalontwikkeling bij begeleiding en zorg		•		
<i>Ontwikkeling, begeleiding en zorg in de bredere zorgketen</i>					
D2.1	De pedagogisch medewerkers/leerkrachten hebben een overzicht van de kinderen die zorg nodig hebben die de voor- resp. voerschool niet kan leveren, en van de aard van die zorg			•	
D2.2	De pedagogisch medewerkers/leerkrachten zorgen dat kinderen aangemeld worden voor externe zorg wanneer de voor- resp. voerschool de gewenste zorg niet kan leveren			•	
D2.3	De pedagogisch medewerkers/leerkrachten blijven de ontwikkeling van kinderen met extra zorg bijhouden			•	

Kwaliteitszorg binnen de voor- en de voerschool		1	2	3	4
E1	Er is vve-coördinatie op de voor- resp. voerschool			•	
E2	De voor- resp. voerschool evalueert de kwaliteit van vve regelmatig			•	
E3	De voor- resp. voerschool evalueren de resultaten van vve		•		
E4	De voor- resp. voerschool werkt planmatig aan vve-verbetermaatregelen			•	
E5	De voor- resp. voerschool borgt de kwaliteit van haar vve-educatie			•	

Doorgaande lijn		1	2	3	4
F1	Er is vve-coördinatie tussen de voor- en voerschool			•	
F2	Er is concreet beleid om zoveel mogelijk kinderen te laten doorstromen naar een voerschool			•	
F3	De voor- en voerschool zorgen voor een warme overdracht			•	